

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата наук з фізичного виховання та спорту, Маслової Олени Володимирівни на дисертаційну роботу Іваніцького Романа Богдановича на тему: «Корекція порушень постави школярів 11–12 років з вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу», представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту зі спеціальності 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми. Сьогоднішнє становище і світогляд молодого покоління перебувають під впливом і поглиблюються багатьма чинниками, що несуть суто негативний характер: екологічними, економічними, а також соціальною і демографічною кризою, які в сукупності створюють надзвичайно небезпечне середовище для становлення особистості дитини, його соціалізації.

Даний суцільно негативний спектр першочергово залишає глибокий відбиток саме на стані здоров'я населення нашої держави в цілому, і дітей, що є суттєвим викликом для українського суспільства та без перебільшення становить реальну загрозу для гуманітарної безпеки країни.

Особливу соціальну і педагогічну значимість дана проблематика набуває по відношенню до дітей, що мають обмежені можливості у зміцненні та збереженні власного здоров'я, для якісної і кількісної характеристики якого став найчастіше використовуватися показник інвалідності, що реально ілюструє різке зниження функціональних можливостей організму, його пристосувальних і захисних реакцій, в тому числі, і серед найбільш сьогодні зареєстрованих порушень функцій сенсорних систем.

Оскільки відомо, що інвалідність представляє собою соціальний феномен, уникнути якого не може жодна ланка суспільства, кожна держава згідно рівня свого розвитку, пріоритетів та можливостей повинна формувати стійку соціально-економічну політику для осіб з обмеженими можливостями,

частиною якої є структура соціального захисту їх здоров'я, формування і розвиток системи превентивних заходів, втілення яких можливе через усі сфери суспільної діяльності.

Першочергово, мова йде про систему адаптивного фізичного виховання, що потребує комплексної модернізації та визначення організаційно-педагогічних умов, які б у своїй взаємодії були спрямовані на оновлення та раціоналізацію фізкультурно-оздоровчої роботи, і перш за все, сприяти цьому має розробка та апробація інноваційних технологій формування здоров'я дітей з різними вродженими та набутими вадами.

У даному світлі дисертаційна робота Іваніцького Романа Богдановича виражає собою актуальну тему дослідження, що розкриває ряд значимих теоретичних питань і, головне, є обґрунтуванням щодо практичного використання отриманих результатів у ході здійснення дисертантом власного наукового пошуку.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційна робота Іваніцького Романа Богдановича була виконана за темою Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури та спорту на 2011–2015 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту 3.7 «Удосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні й реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 0111U001734) і Планів науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки на 2015–2017 рр. за темою «Соціально-педагогічні та медико-біологічні основи фізичної активності різних груп населення» (номер державної реєстрації 0115U002344) та на 2018–2023 рр. за темою «Сучасні технології формування та збереження здоров'я різних груп населення засобами оздоровчої рухової активності», номер державної реєстрації 0118U004196.

Роль дисертанта (як співвиконавця) полягала в науковому обґрунтуванні й розробці технології корекції порушень постави школярів 11–12 років із вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу.

Наукова новизна дисертаційної роботи включила в себе вперше розроблені і представлені результати дослідження, а також ті, що доповнили та розширили спектр вже існуючих даних з проблематики корекції постави дітей з вадами слуху. Так уперше автор теоретично обґрунтував та розробив технологію корекції порушень постави дітей 11–12 років із вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу, що враховує передумови виконання оздоровчої й корекційної діяльності, концептуальні підходи, покладені в основу мети, завдань, принципів та умов її реалізації; компоненти, етапи й алгоритм виконання; передбачає експериментально обґрунтовані форми, засоби та методи корекційних заходів із їх впровадженням у процес адаптивного фізичного виховання у формі варіативного модуля «Фітнес», контроль на всіх етапах та критерії ефективності технології; уперше дисертант представив варіативний модуль «Фітнес» із використанням «Фітбол-гімнастики», «Пілатесу» та блоку «Стабілізація» й відповідного обладнання (еспандер-тренажера «Метелик», еспандера «Mini-Bands», гумових стрічок, обручів для пілатесу, балансувальних платформ), а також комплекси корекційних вправ.

Окремо отримані результати доповнили відомості про показники гоніометрії тіла та рівень фізичної підготовленості дітей середнього шкільного віку з вадами слуху й із порушеннями сагітального профілю постави, які дають змогу за допомогою фізичних вправ різної біомеханічної спрямованості вибірково впливати на порушення постави; розширили дані про сучасні підходи до організації занять школярів із вадами слуху в процесі адаптивного фізичного виховання з використанням сучасних технологій; набули подальшого розвитку знання щодо особливостей моторики дітей 11–14 років із вадами слуху з порушеннями сагітального профілю постави.

Практична і теоретична значущість роботи першочергово представлена технологією корекції порушень постави, що ґрунтується на впровадженні варіативного модуля «Фітнес» та двадцяти одного комплексу фізичних вправ, що дало змогу попередити можливість подальшого розвитку порушень постави,

покращити рівень вертикальної стійкості тіла дітей, підвищити рівень їхньої фізичної підготовленості.

Слід зазначити, що основні положення дисертаційної роботи покладено в основу вдосконалення ряду навчальних дисциплін та представлено у вигляді курсів лекцій, практичних і семінарських занять для студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, ДВНЗ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Львівського державного університету фізичної культури, Навчально-наукового інституту охорони здоров'я, Національного університету водного господарства та природокористування, а також у вигляді варіативного модуля «Фітнес» до навчальної програми «Фізична культура», який упроваджено в навчально-виховний процес спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів Волинської та Івано-Франківської областей, про що свідчать акти впровадження.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації.

Дисертаційна робота Іваніцького Романа Богдановича викладена на 238 сторінках, і складається з переліку умовних скорочень, вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 24 таблиці та проілюстрована 21 рисунком. У ході дослідження використано 245 джерел наукової й спеціальної літератури.

Основні положення дисертаційної роботи викладено в 14 наукових працях, 8 із яких представлено у фахових виданнях України, із них 4 увійшли до міжнародних наукометричних баз даних, 1 – закордонна публікація, 4 роботи мають апробаційний характер.

Характеристика роботи. У вступі автор науково обґрунтовує актуальність власних досліджень, акцентуючи увагу на істотне погіршення стану постави школярів із депривацією сенсорних систем і розкриваючи сутність питання корекції порушень постави дітей 11–12 років із використання засобів оздоровчого фітнесу. Структура вступу повністю

відповідає вимогам, представленим до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Виразно і грамотно звучать предмет і об'єкт досліджень, чітко сформульовані новизна досліджень і практична значущість роботи.

У першому розділі «Теоретичні та практичні аспекти корекції порушень постави школярів із депривацією сенсорних систем у процесі адаптивного фізичного виховання» проводить всебічний аналіз робіт авторського колективу вчених-представників вітчизняної науки у напрямі устороннього висвітлення теоретико-методичних засад теми дисертаційного дослідження. Автор детально наводить характеристику організації адаптивного фізичного виховання дітей із депривацією слуху, здійснює аналіз особливостей порушення постави серед даного контингенту, представляє огляд сучасних технологій та програм корекції постави школярів із депривацією слуху у процесі адаптивного фізичного виховання, акцентуючи увагу на засобах оздоровчого фітнесу. У підсумку, представлені в першому розділі наукові факти і доказові твердження повністю доводять актуальність і необхідність проведених досліджень, результати яких увійшли до змісту наступних розділів дисертаційної роботи.

У другому розділі роботи «Методи та організація дослідження» приведена детальна характеристика методів досліджень з включенням необхідних технічних описів і посилань на додатки. Відповідно до поставлених завдань автором були використані наступні методи: аналіз та узагальнення даних науково-методичної літератури й інформаційних джерел мережі Інтернет, вивчення документальних матеріалів, метод вкопіювання, соціологічні (анкетне опитування), педагогічні методи (педагогічне тестування, педагогічний експеримент), методи антропометрії, біомеханічного відеокomp'ютерного аналізу, математичної статистики.

Дослідження проводили на базі Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, а також спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів міст Володимир-Волинський та Калуш за участю 71 учня віком

від 11 до 14 років із вадами слуху. Дослідження відбувалось упродовж чотирьох етапів у період із 2013-го по 2018 рік.

Третій розділ роботи «Характеристика функціонального стану опорно-рухового апарату та фізичної підготовленості дітей 11–14 років із вадами слуху» включає результати констатувального експерименту, в ході якого був здійснений аналіз 71 медичної картки з першочерговим завданням – визначення типу постави дітей 11–14 років із вадами слуху. Дисертантом встановлено, що нормальну поставу мають лише 8,4 % учнів, в той час як для основної кількості школярів характерні були порушення постави в сагітальній та у фронтальній площинах. Автор засвідчив, що серед досліджуваного контингенту найбільший відсоток порушення постави в сагітальній площині (сутулість) характерний для школярів 11–12 років.

Дослідження функціонального стану опорно-рухового апарату дітей з вадами слуху показало, що існує негативна динаміка погіршення показників гоніометрії постави школярів у віковому аспекті.

Аналіз фізичної підготовленості школярів 11–14 років з вадами слуху та порушенням постави в сагітальній площині показав результати, що продемонстрували її невисокий рівень, а саме відповідність «початковому» і «середньому» рівню фізичної підготовленості.

Четвертий розділ роботи «Обґрунтування технології корекції порушень постави школярів 11–12 років із вадами слуху та порушеннями постави в сагітальній площині в процесі адаптивного фізичного виховання з використанням засобів оздоровчого фітнесу» присвячено даним перетворювального експерименту. Автором запропонована технологія, яка містить алгоритм дій, і максимально реалізує закони навчання, виховання й розвитку особистості, засоби діагностики, організацію процесу та управління ним, що забезпечує досягнення запланованого результату.

Мета технології – обґрунтування й упровадження корекційно-профілактичних заходів, спрямованих на корекцію порушень постави

школярів 11–12 років із вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу.

Основні завдання технології включили моніторинг морфофункціонального стану школярів; розробку програми корекції відповідно до стану постави; визначення організаційних і дидактичних умов виконання реалізації програми; здійснення контролю за ходом упровадження розробленої програми.

Здійснення реалізації авторської технології корекції порушень постави дітей із вадами слуху у процесі адаптивного фізичного виховання дисертантом запропоновано через впровадження в навчальний процес розробленого варіативного модуля «Фітнес».

Критеріями ефективності технології корекції порушень постави школярів 11–12 років із вадами слуху та порушеннями постави в сагітальній площині в процесі адаптивного фізичного виховання з використанням засобів оздоровчого фітнесу стали динаміка кутових характеристик сагітального профілю постави (зміна кутів нахилу голови та тулуба); показники вертикальної стійкості тіла (дані статичної рівноваги тіла в тесті з відкритими й закритими очима); показники статичної витривалості м'язів передньої частини тулуба та ніг і статичної витривалості м'язів задньої частини тулуба й ніг) та стан постави (за результатами огляду лікаря-ортопеда).

Оцінка ефективності авторської технології була здійснена по завершенню перетворювального експерименту і показала не тільки покращення стану постави серед обстеженого контингенту школярів, а й досягнення позитивної динаміки за показниками кутових характеристик сагітального профілю постави, які достовірно ($p < 0,05$) покращились у 11–12-річних хлопців і дівчат; вертикальної стійкості тіла, серед яких достовірно ($p < 0,05$) зросли показники статичної рівноваги тіла; статичної витривалості м'язів передньої частини тулуба й ніг, що достовірно ($p < 0,05$) зросли в хлопців 11 років на 4,0 %, у – 12 років – на 4,6 %, у дівчат 11–12 років зростання

становить 30,2 % у кожному віці; статичної витривалості м'язів задньої частини тулуба й ніг, які достовірно ($p < 0,05$) підвищились у хлопців 11 років на 3,6 %, у 12 – на 4,5 %; у дівчат 11 років – на 4,0 % й у 12 – на 3,1 %.

Дослідження ефективності процесу впровадження розробленої технології корекції порушень постави школярів 11–12 років із вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу в процесі адаптивного фізичного виховання стали підґрунтям для засвідчення завершеності педагогічного експерименту і вирішення поставлених перед здобувачем мети та завдань дисертаційної роботи.

У п'ятому розділі роботи «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» викладені основні пункти систематизації та узагальнення результатів проведених досліджень, з подальшим їх порівнянням з даними провідних фахівців в області теорії і методики адаптивного фізичного виховання, для подальшого їх доповнення та підтвердження, а також уявлення абсолютно нового науково обґрунтованого і доведеного дослідного матеріалу.

Висновки за результатами дисертаційного дослідження досить лаконічні, і в той же час змістовні, при повній їх відповідності поставленим завданням роботи.

Рецензування дисертаційної роботи та автореферату Іваніцького Романа Богдановича не викликало суттєвих зауважень та не виявило недоліків. Проте було сформульовано ряд питань, які потребують від дисертанта дискусійної відповіді, а саме:

1. У вступі дисертаційної роботи під час висвітлення актуальності необхідно було б звернути увагу на зарубіжний досвід та освітлення проблематики корекції постави дітей з вадами слуху.

2. У першому розділі роботи багаточисельність представленого матеріалу з питання аналізу сучасних технологій та програм корекції порушень постави дітей з вадами слуху можливо було б доцільніше представити у вигляді певної класифікації або структурувати у власну

теоретичну систему, що дало б змогу конкретизувати у подальшому висновки до першого розділу в аспекті деталізації досліджуваної проблеми.

3. У другому розділі, серед методів дослідження автор використовує педагогічний експеримент. Уточніть будь-ласка як Ви розкриваєте для себе дане поняття і чому для виконання вашої роботи ви обрали саме констатуючий і перетворювальний види педагогічного експерименту?

4. Також у другому розділі роботи, а саме у підрозділі 2.2. на нашу думку необхідно було б здійснити детальний опис контингенту обстежених школярів, де першочергово потрібно було представити ступінь їх порушення слуху й навести відповідно до встановлених класифікації визначену для них категорію вади.

5. У третьому розділі у таблицях 3.3-3.4. вказано лише загальну кількість дітей (28 дівчат та 30 хлопців). З нашої точки зору, необхідно вказати кількість дітей у кожному віці, що значно полегшить сприйняття поданої інформації.

6. Для оцінки сагітального профілю постави пошукувач вибрав лише кутові характеристики, зокрема кути нахилу голови та тулуба. Хотілося б почути обґрунтування вибору саме цих характеристик.

7. На нашу думку, додаткового пояснення потребують організаційно-методичні вказівки до комплексів фізичних вправ розробленого варіативного модуля «Фітнес» відповідно до визначених типів порушення постави школярів з вадами слуху.

Беручи до уваги весь обсяг виконаних досліджень, їх актуальність і практичну значимість, а також застосований науковий підхід дисертаційна робота Іваніцького Романа Богдановича «Корекція порушень постави школярів 11–12 років з вадами слуху з використанням засобів оздоровчого фітнесу», яка представлена до офіційного захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту, є самостійною і завершеною науковою працею, що відповідає сучасним вимогам «Положення

про присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року за № 567 до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

кандидат наук з фізичного

виховання і спорту,

доцент кафедри

спортивної медицини

Національного університету

фізичного виховання і спорту України

О.В. Маслова

Підпис

Олени Володимирівни Маслової засвідчую,

Проректор з науково-педагогічної

роботи НУФВСУ

О.В. Борисова

Відгук отримано 18.06.2019.

МБМ